

Diplomația economică ca instrument de realizare a intereselor naționale

Orest TĂRĂȚĂ,
doctor în științe politice, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

Alexandru GRIBINCEA,
doctor habilitat, profesor universitar,
Academia de Administrare Publică

Corina GRIBINCEA,
doctorandă, Institutul Național de Cercetări Economice
al Academiei de Științe a Moldovei

SUMMARY

Economic diplomacy is traditionally defined as the decision-making, policy-making and advocating of the Sending state's business interests. Economic diplomacy requires application of technical expertise that analyze the effects of a country's (Receiving State) economic situation on its political climate and on the sending State's economic interests. The Sending State and Receiving State, foreign business leaders, as well as government decision-makers, work together on some of the most cutting-edge issues in foreign policy, such as technology, the environment, and HIV/AIDS, as well as in the more traditional areas of trade and finance. Versatility, flexibility, sound judgment and strong business skills are all needed in the execution of Economic Diplomacy. International and Domestic economic issues. This includes the "rules for economic relations between states" that have been pursued since World War II. Owing to the increased globalization and the resultant interdependence among states during the 1990s obliges "economic diplomacy to go deep into domestic decision making" as well. This covers "policies relating to production, movement or exchange of goods, services, instruments (including official development assistance), money information and their regulation" (Bayne and Woolcock).

Key words: *diplomacy, benefits, promotion, settlement, economy.*

În diplomație, ca și în politică, putem spune că arta este posibilă. Misiunea sa este de a construi acțiuni argumentate și, astfel, de a maximaliza efectul final. Dar efectul final, în acest caz, poate fi exprimat doar în punerea în aplicare a diverselor interese, tactice sau strategice, pe termen scurt sau lung, locale sau sistemice. Cu alte cuvinte, reperul motivațional al diplomației

ei se află în interesul țării și diplomația economică, respectiv, în interesele economice. Deoarece astăzi anume aceste interese construite, în mare parte relațiile internaționale și diplomația economică capătă o importanță substanțială pentru cercetare și pentru construirea politicii raționale.

Lumea globală extinde limitele „posibilității” în toate dimensiunile, cu precădere în

economie, iar căutarea de răspunsuri la întrebarea, cum se poate profita de acest fapt, „arta posibilului,” este foarte important. Vor permite aceste măsuri de a construi o componentă economică, de conjunctură, investițională a relațiilor externe ale țării? În acest sens, un interes deosebit reprezintă unele aspecte ale politicii externe naționale, care are ca scop protejarea suveranității politice și independența economică a țării, fără a împiedica procesele de integrare economică regională și internațională.

Trăsăturile caracteristice ale diplomației economice în condițiile globalizării. Dacă excludem din domeniul diplomatic componenta sa economică, în acest caz rămâne partea formală și de protocol. Dar și aceasta își pierde orice sens, deoarece nu va fi capabilă să rezolve niciuna dintre problemele substanțiale din relațiile internaționale, inclusiv situațiile de conflict. Cercetătorul cunoscut al acestei probleme *Guy Carron de La Carrière* remarcă faptul că pe „măsură ce crește deschiderea economică a unor țări în exterior și adâncirea diviziunii internaționale a muncii, rolul diplomației economice crește inevitabil, substituind relațiile tradiționale, preponderent metodele politice și militare de impunere, și forța de redresare a conflictelor interstatale.” [1]

Cu toate acestea, diplomația economică necesită abilități speciale și aptitudini ale persoanelor implicate în ea. Aici ar trebui să identificăm, în primul rând, prioritățile, formulate de interesele naționale. În acest sens, este important contextul economic, politic și sociocultural. El se stabilește în timpul formării mediului de sensuri și valori ale mediului comun pentru toate părțile interacțiunii coordonate. Câmpul unic al acestei interacțiuni se formează sub influența unor obiective comune ale membrilor săi - fără astfel de scopuri motivația își pierde punctul de sprijin, dispare cadrul de coordonare a activității în spațiul global.

Conceptul de „diplomație economică” este un domeniu specific de activitate diplomatică modernă legat de utilizarea problemelor economice ca obiect și mijloacele de luptă și cooperare în relațiile internaționale. Cu alte cuvinte, aceasta presupune în cadrul unei acțiuni oficiale diplomatice, concentrându-se pe creșterea exporturilor, atragerea investițiilor străine și participarea în cadrul organizațiilor economice internaționale, de exemplu, acțiunile s-au concentrat pe confirmarea intereselor economice ale țării la nivel internațional.

Diplomația economică, precum și diplomația, în general, este o parte integrantă a politicii externe, a activităților internaționale ale statului; și anume politica externă definește scopurile și obiectivele diplomației economice.

Obiectivele diplomației economice:

- a) promovarea intereselor economice naționale pe arena mondială;
- b) securitatea economică prin mijloace diplomatice;
- c) sporirea competitivității internaționale.

Problemele diplomației economice:

- a) extinderea cooperării economice reciproc avantajoase;
- b) utilizarea resurselor naționale în scopuri de politică externă sau pentru a obține un avantaj în detrimentul partenerilor comerciali;
- c) consolidarea competitivității internaționale a țării;
- d) obținerea de beneficii și avantaje competitive pe piața mondială;
- e) asigurarea intereselor naționale într-o lume care se globalizează rapid;
- f) asigurarea securității economice externe, altfel spus, avertizări sau de prevenirea riscurilor dezvoltării echilibrate a economiei, ca urmare a denaturării relațiilor economice externe;
- g) asigurarea țării condițiilor economice internaționale de colaborare, care favo-

risează, în final, sporirea nivelului și calității vieții populației;

h) dezvoltarea relațiilor economice externe naționale în perspectivă; este vorba nu doar despre formularea obiectivelor comune, dar și de sarcinile concrete referitoare la relațiile economice cu regiuni separate și țări importante;

i) ascensiunea nivelului de dezvoltare economică a țării;

j) rezolvarea unor probleme globale

ne este în măsură să ofere autodezvoltare economică bazată pe modelul economic selectat, care constituie cea mai mare sarcină și scopul economiei naționale. Concomitent, în condițiile zilei de astăzi, interesele dezvoltării economice la nivel național și elementelor sale componente, nu pot fi atinse prin protecționism unilateral – ele necesită cooperare economică cuprinzătoare în spațiul internațional.

Completând instrumentele diploma-

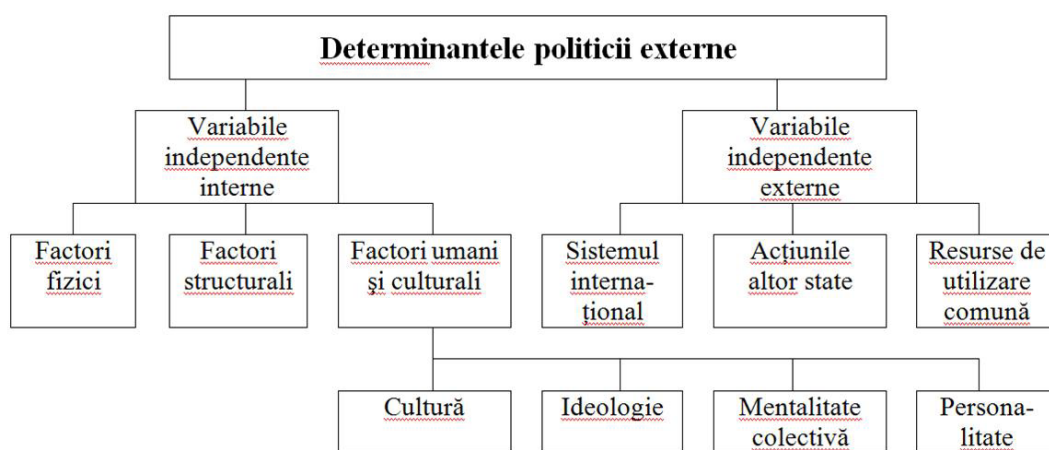

Fig. 1. Determinantele politicii externe.

Sursa: cercetările autorilor.

(migrație, sărăcie, maladii, subdezvoltare, climă, mediu, ecologie etc.).

Determinarea scopului și formarea interacțiunii se datorează, în principal, stabilirii clare a macroparametrilor intereselor naționale. Actorii economici găsesc în ele mediul de resurse, mediul factorial și instituțional de pe piața adaptată și sursa de venituri previzibilă și, în cele din urmă, măsuri de protecție a drepturilor din partea statului. Obiectul intereselor economice naționale îl constituie economiile naționale în ansamblu, care se dezvoltă, în primul rând, grație eforturilor producătorilor autohtoni și în interesul lor, susținute de politica economică și socială a statului. Doar un astfel de mecanism de interacțiu-

tive tradiționale cu factori economici, diplomația economică ajută să se rezolve problemele internaționale în mod optimal. Astăzi, economia devansează politica, sarcinile trasate sunt realizate nu prin metode de război, cuceriri, ci prin concurența de succes pentru o pondere în PIB-ul mondial. Aceasta nu exclude o politică militar-agresivă a unor țări, ci o face mai puțin eficientă comparativ cu promovarea capitalului, produselor și serviciilor în spațiul economic peste hotare.

La începutul sec. XXI, contradicțiile ideologice în relațiile dintre țări trec pe planul doi și în politica externă crește semnificația componentei economice. Diplomația economică a procesului este determinată de

participarea activă a țărilor în diviziunea internațională a muncii și integrarea mai strânsă a economiilor naționale în economia mondială în condițiile globalizării. [2]

Actualmente, diplomația economică se reliefează ca una dintre cele mai eficiente măsuri de realizare a intereselor economice naționale. Putem fi de acord cu opinia că „diplomația economică” presupune eforturi diplomatice, concentrate pe promovarea intereselor economice pe plan mondial. [3] În acest context, este foarte importantă utilizarea avantajelor competitive naționale, specializarea și cooperarea industrială pentru interesele strategice și tactice ale țărilor. Statele tinere se inte-

punctul de vedere al intereselor naționale, este necesar de a optimiza și a concentra interesele acestor centre la potențialul economic și pozițiile geoeconomice ale țării – sarcină primordială, pe care trebuie să o rezolve diplomația economică. Altfel spus, diplomația economică trebuie să aprecieze în mod real propriile posibilități și să elaboreze metode, care pot utiliza în mod eficient avantajele concurențiale existente. În primul rând, acestea sunt avantaje factoriale. Pentru țările cu economia în tranziție acestea sunt, în primul rând, materiile prime; pe măsura dezvoltării locul lor în ocupația potențialului industrial.

Diplomația economică ar trebui să fie

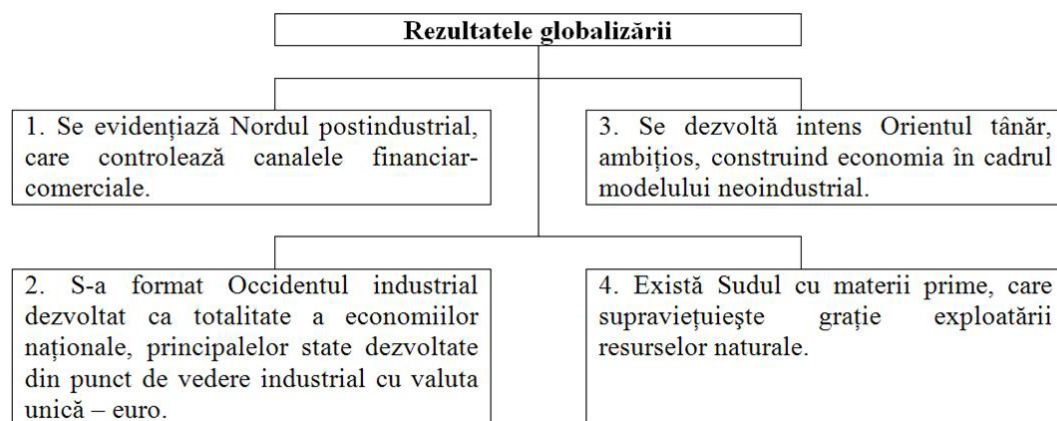

Fig. 2. Impactul globalizării asupra societății.

Sursa: cercetările autorilor.

grează mai ușor în sistemul de interese și relații economice deja stabilit, dacă țara dispune, în primul rând, de posibilități economice proprii și, în al doilea rând, participă la activitatea organizațiilor regionale și internaționale. Organizațiile internaționale constituie sursa de capital financiar, dar și un mijloc de adaptare la mediul economic extern. Acest mediu este instituționalizat în multe privințe și, pentru a penetra în el în modul cel mai eficient, este necesar de a lua în considerare coraportul dintre centrele globale competitive. În mod optim, din

pusă în aplicare pentru toate domeniile și aspectele legate de relațiile economice internaționale [4] deoarece interesele economice naționale acoperă întregul proces de reproducție, în care sunt antrenate toate entitățile economice. Tot avantajul de sarcini ale diplomației economice poate fi divizat în două niveluri de implementare: macro- și microeconomic. În cazul în care diplomația microeconomică presupune sprijinirea individuală a unor întreprinderi, concentrându-se asupra acțiunilor individuale a operatorilor economici, atunci

nivelul macroeconomic cuprinde întrebările referitoare la dezvoltarea și protejarea intereselor naționale în rezolvarea problemelor ce țin de integrarea economiei naționale în economia mondială, axându-se pe interacțiunea sistemelor economice naționale. [5]

În acest context, este important să prezentăm pe masa serviciilor diplomației economice argumente forte, științifice și nu obiective imaginare, acestea din urmă pot conduce, în ultimă instanță, la pierderi ireparabile. Este important, de asemenea, de a reacționa în fața unor posibile evenimente din afară cu avans, care pot constitui o amenințare pentru punerea în aplicare a intereselor economice naționale. În zilele de astăzi, criteriile de succes ale diplomației economice constau nu în discriminare sau în suprimarea unui partener, ci în găsirea unui echilibru de interese. În acest sistem, fiecare urmărește propriile sale interese, dar le realizează în măsura în care aceasta îi permite potențialul intern, capacitățile sale.

Încă **Gottfried Haberler** reieșea din concepția limitei posibilităților productive ale țării, invocând că gradul de utilizare a acestor oportunități depinde, în mare parte, de eficiența diplomației economice.

În diplomația economică este important să se găsească o succesiune de factori, care sunt cei mai eficienți pe termen scurt și lung. La obținerea independenței, un astfel de factor pentru țările ex-U.R.S.S. l-a constituit materia primă și energia. Este clară și necesitatea obiectivă a utilizării lor maxime. A fost mult mai dificil de a decide cum să o facă, dar, realizând-o, pe viitor să nu cadă în dependență totală de exporturile de petrol și alte hidrocarburi. Depinde mult și de factorul rating petrol de pe poziții politice, având în vedere raportul de forțe în regiune în cadrul triadei Vest - Iran - Rusia.

Aceste estimări au constituit calculele strategice ale „diplomației petroliere” –

noțiune larg răspândită, care înglobează astăzi întrebări nu doar de gen internațional, dar și de politică economică internă. Aici este necesar să ne reamintim termenii „diplomația dolarului,” „diplomația textilă” etc., care, fiind orientate în exterior, revine, în final, la rezolvarea problemelor interne de înseși țările inițatoare. În acest sens, diplomația economică este parte componentă a politicii economice și viceversa, ele fiind indispensabile în structura factorilor de realizare a politicii și intereselor naționale. Din acest punct de vedere, diplomația, bazată pe avantajele materiei prime, inclusiv „diplomația economică,” arată destul de acceptabil și se utilizează pe scară largă.

Poziția dominantă a factorului petrolier în economie și relațiile economice externe ale țărilor C.S.I. sunt o realitate. Aceasta poate fi evaluată în mod diferit, dar mult mai important este cum s-o poziționăm în interesul națiunii. La urma urmei, fiecare națiune se mișcă înainte, folosind factorii avantajelor, de care dispune. Prin urmare, n-ar trebui să ne plângem pe „blestemul resurselor.” Principalul constă în ce măsură să transforme resursele, zăcămintele naturale ale țării în instrumente naționale de comunicare pentru creșterea economică și bunăstarea națională.

Hidrocarburile sunt o materie primă, care se fac utile atunci, când sunt îmbinate cu mijloacele tehnice utilizate. Dar sursele de materie primă sunt concentrate preponderent în zone ale Terrei slab dezvoltate economic, iar posibilitățile tehnico-tehnologice – în zone industrial dezvoltate. Deci fluxul de materii prime trebuie direcționat spre centrele de prelucrare și utilizare intensă. În sens contrar, se deplasează produse de larg consum, adesea din aceleași hidrocarburi, ciclurile energetice și industriale se completează reciproc în sistemul economic internațional. Țările, care pot reuni aceste cicluri, dezvoltând economia națională, asigură în mod evident,

cele mai favorabile condiții în procesul de dezvoltare socioeconomică, autoafirmare într-un sens geo larg. Astăzi, afirmarea în economia mondială este o premisă a progresului din toate domeniile, în timp ce „în cadrul interacțiunii internaționale națiunea ori beneficiază de un impuls spre dezvoltare, ori se distruge.” [6]

Impulsul pentru dezvoltare în acest caz constă în premise, care determină afirmarea țării în spațiul de interacțiune economică globală. Întâi de toate, acestea sunt premisele de materii prime naturale cu caracter industrial. În al doilea rând, acestea sunt indicatori politici și ideologici ai stabilității. Dar în autoafirmarea țării în economia internațională un rol enorm îl joacă mentalitatea, abilitatea populației de a percepe alte valori și culturi de viață. Favorizându-i, din acest punct de vedere, factorii ar trebui să fie făcuți publici pe scară largă în activitățile de reprezentare a serviciilor diplomatice, descrierea imaginii țării, tendința sa de cooperare interculturală. Acest lucru este important să se stabilească și să dezvolte cooperarea în domeniul businessului.

Experiența diplomației economice mondiale în vectorul intereselor naționale. Astfel, unele țări, determinându-și interesele și metodele politico-diplomatice de realizare a lor, reies din factorii istorici, unele se bazează pe date istorice, altele se sprijină pe imperative ideologice, celelalte sunt ținute spre obiective pragmatice de menținere sau atingerea stării de lider, protejarea independenței și integrității teritoriale, realizarea reformelor sau asigurarea bunăstării social-economice. Cele mai rezultative par cele din urmă, când „farul” diplomatic principal și al politicii externe constituie nu dogme mistice sau imperative teologice, ci creșterea produsului național și a nivelului de trai.

Interesele reale ale poporului și ale resurselor economice de realizare a acestora pot fi instituționalizate în formatul socie-

tății civile, cu ajutorul normelor democratice. Astfel, se creează premisele pentru menținerea stabilității sociale și politice din țară, de reconciliere națională și, în cele din urmă, posibilitatea de a răspunde provocărilor politice, economice și sociale, pentru a realiza interesele naționale pe arena internațională. Se formează o viziune nonconflictuală, de compromis asupra lumii exterioare, iar diplomația beneficiază de argumente forte de susținere a opiniei publice. Cu toate acestea, aici mult depinde de poziția geoeconomică a țării, ce sarcini își stabilește pe scena mondială și, într-o mare măsură, de natura structurilor politice, aflate la putere.

Din acest punct de vedere, este interesantă viziunea asupra tradițiilor diplomatice dintr-un șir de țări. Liderul diplomației economice este astăzi SUA, ca subiect important din economia mondială. SUA determină, cu adevărat, „soarta lumii, politica internă și externă a zeci de țări,” prin intermediul metodelor economice, rolului în organizațiile economice internaționale și prin intermediul programelor de ajutoare. [7] Diplomația economică a SUA a exercitat o influență puternică asupra societății transatlantice și economiei globale. Conform estimărilor „**The Washington Post**,” transpunerea în viață a acestei diplomații este susținută de circa 59% de americani, convinși, că ea aduce dividende economice reale SUA și înșiși lor. [8] Evident, că principalele realizări ale politicii externe americane se bazează pe un fundament economic solid, însă în formarea fundamentului propriu-zis un loc semnificativ îi revine diplomației economice. SUA a reușit realizarea diplomației economice grație valutei americane. Istoria nouă indică, că „principala armă strategică ofensivă” a civilizației americane a fost și rămâne dolarul SUA (USD).” [9] În mod particular, anume poziția dolarului, ca baza sistemului de relații valutar-financiare internaționale, a permis Statelor Unite să-și mențină forțele

armate peste hotare și să participe la acțiuni militare departe de propriile teritorii. [10]

Adesea diplomația economică capătă forma unei arme pentru realizarea intereselor imperiale. În a. 2000, o astfel de tendință a fost manifestată prin politica F. Ruse față de țările ex-U.R.S.S. Tot aici se localizează filozofia de tipul „Imperiul, spațiul imperial, economia imperială – imperiul economiei.” „Pentru Rusia nu este nimic rău în națiune, nici în imperiu, mai mult decât atât, doar Rusia, doar ea poate supraviețui, se poate întări și se poate mișca înainte.” [11] Autorul nu precizează, unde se mișcă „înainte,” dar aceasta devine clar la nivel de politică, când se preiau întreprinderi în contul datoriilor, infrastructura energetică, conducte, iar situația de monopol în domeniul energetic se utilizează în interese geopolitice.

Un caracter esențial nou poartă diplomația europeană modernă. În primul rând, aceasta este legată de oportunitățile economice competitive ale Europei unite și de existența microsubiecților industriali, tehnologiilor avansate, solicitate pe piața mondială de realizări inovatoare. De aici reiese și diplomația microeconomică avansată, care exercită influență directă asupra businessului, contribuie la avantajele de export.

În acest scop, se utilizează pe larg subsidiile guvernamentale, se formează birouri informaționale de stat vizând comerțul internațional, se organizează mese rotunde cu participarea reprezentanților cercurilor de afaceri și diplomaților profesioniști de peste hotare. Scopul acestor măsuri constă în elaborarea unei strategii globale de promovare a businessului european. De exemplu, departamentul economic reformat al Ministerului de externe al Germaniei se regăsește în componenta grupului de lucru (Arbeitsstab), în sarcina căruia intră însoțirea delegațiilor comerciale, susținerea diferitelor inițiative ale antreprenorilor,

formarea imaginii atractive a țării pentru investitori. [12]

În R. Moldova a fost înființată Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO), care este o instituție de stat ce activează în coordonare cu Ministerul Economiei al Republicii Moldova și este abilitată să aplice politicile statului în vederea atragerii investițiilor în economie și promovării exporturilor de produse moldovenești, creând o premisă puternică pentru asigurarea în continuare a creșterii economice.

MIEPO lucrează direct cu investitorii străini, în scopul promovării investițiilor în Republica Moldova, și cu companiile moldovenești, în scopul sporirii volumului exporturilor. Viitorul succes al Moldovei constă în comercializarea produselor cu valoare adăugată și a serviciilor pe piețele internaționale, în acest fel, rolul MIEPO este de a contribui la dezvoltarea sectoarelor de afaceri din Moldova care au un rol tot mai important la nivel internațional și care se consolidează și se dezvoltă în mod continuu.

Printre principalele obiective ale MIEPO se enumeră:

- îmbunătățirea imaginii Republicii Moldova ca destinație pentru investitorii străini;
- dezvoltarea unei strategii proactive de abordare a investitorilor străini, oferind propuneri concrete de investire și amplasament;
- identificarea și dezvoltarea oportunităților piețelor de export pentru companiile moldovenești și extinderea rețelei noastre internaționale de relații cu cumpărătorii din străinătate;
- suportul proactiv acordat companiilor moldovenești, asigurând asistența în domeniul marketing-ului, în vederea creșterii exporturilor pe piețele existente și pe cele noi.

Practica de antrenare în sistemul diplomației economice al reprezentanților

întreprinderilor private este răspândită pe larg în Franța. Experiența de organizare a colaborării cu parteneri străini în cele mai importante corporații franceze („Renault,” „Cardin,” „Air France”) îi ajută să dezvolte o abordare mai „eficientă,” la realizarea intereselor economice ale țării peste hotare. [13]

Diplomația economică europeană poate fi considerată conservativă după metodele practicate, destul de ponderată, lipsită de agresivitate vădită. Ea însă este stabilă, atractivă pentru parteneri, deoarece în ea nu este puternic evidențiată motivația politică.

Diplomația economică este o „punte de legătură” între Est și Vest, fiind caracteristi-

că pentru Turcia, pe care adesea o tratează ca pe un „tigrul al Orientului Mijlociu,” care după unii indicatori macroeconomici a depășit unele țări noi industrializate din Asia-Pacific. Strategia orientării spre export, atragerea investițiilor, lansarea la timp pe piețele est-europene și euroasiatice, din țările postsovietice a plasat Turcia în topul celor 20 de țări macroeconomice mondiale.

Diplomația economică eficientă a Turciei îmbinată cu doctrina politică externă „probleme nule cu țările învecinate” – reprezintă experiența pozitivă de a reacționa la schimbările realității regionale și utilizarea sa iscusită în interesele naționale.

Tabelul 1. Previziunea consolidată a creșterii în zona Europei și Asiei Centrale (%). PIB în prețuri curente (USD la cursul a. 2010)

Țara	Date					Previziunea		
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Albania	4.9	3.8	3.1	1.3	0.4	2.1	3.3	3.5
Armenia	7.7	2.2	4.7	7.2	3.5	5.0	5.0	5.0
Azerbaidjan	14.4	4.9	0.1	2.2	5.8	5.2	4.1	3.6
Belarus	6.6	7.7	5.5	1.7	0.9	-0.5	1.5	1.0
Bosnia Herțegovina	4.0	0.7	1.3	-1.1	1.8	2.0	3.5	3.5
Bulgaria	4.0	0.4	1.8	0.6	0.9	1.7	2.4	2.8
Georgia	5.6	6.3	7.2	6.2	3.2	5.0	5.5	6.0
Kazahstan	7.5	7.3	7.5	5.0	6.0	5.1	5.9	6.0
Croația	5.8	3.9	4.5	2.7	3.0	3.5	3.5	4.0
Kârgâzstan	4.2	-0.5	6.0	-0.1	10.5	6.5	5.4	5.3
Letonia	3.7	-0.3	5.3	5.0	4.1	3.8	4.0	4.6
Lituania	4.2	1.3	6.0	3.7	3.3	3.3	4.0	4.2
Moldova	4.9	7.1	6.8	-0.7	8.9	3.0	3.8	4.5
Macedonia	2.3	2.9	2.8	-0.4	3.1	3.0	3.5	3.7
Muntenegru	3.4	2.5	3.2	-2.5	3.5	3.2	3.5	3.3
România	4.4	-0.9	2.3	0.4	3.5	2.8	3.2	2.9
Serbia	3.6	1.0	1.6	-1.5	2.5	1.0	1.5	2.5
Tadjikistan	7.7	6.5	7.4	7.5	7.4	6.3	6.2	5.8
Turcia	3.0	9.2	8.8	2.1	4.0	2.4	3.5	3.9

Turkmenistan	12.6	9.2	14.7	11.1	10.1	10.0	10.0	10.1
Ucraina	3.9	4.1	5.2	0.3	0.0	-5.0	2.5	4.0
Uzbekistan	6.1	8.5	8.3	8.2	8.0	7.0	6.7	6.7

Sursa: Raportul Băncii Mondiale.

Toate aceste realizări sunt legate direct sau indirect de factorul de diplomație economică și energetică. Țările au necesitate de diplomație multisectorială și economie competitivă. Tipul de creștere economică rapidă este rezultatul interacțiunii tehnologiei, instituțiilor formale (de piață) și neformale (tradiționale adaptate) și concurenței internaționale. Succesul țării depinde de faptul dacă această legătură este stabilă, de întărire, prezentată în fig. 1.

și dezvoltarea tehnologiilor; la etapa a treia – creșterea volumului de produse competitive, ceea ce conduce la creșterea exporturilor de produse finite. Trecerea plastică de la prima la a doua și la a treia dintre aceste etape va oferi țărilor posibilitatea de a trece de la o tactică la altă tactică de dezvoltare, urmată de măsuri economice și diplomatice necesare pentru realizarea deplină a intereselor naționale.

Concluzii. Cunoașterea principiilor și

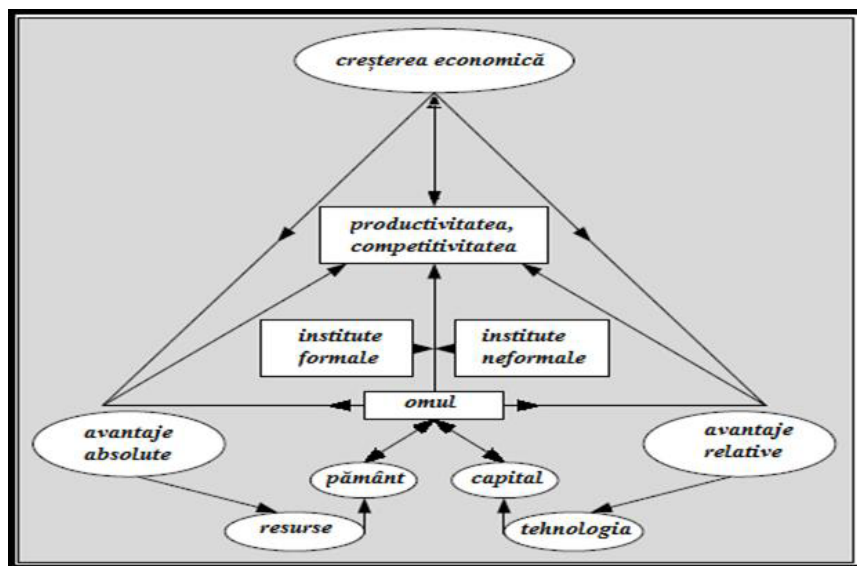

Fig. 3. Schema multifactorială de creștere economică.

Sursa: cercetările autorilor.

Acest sistem poate servi drept model pentru faza de proiectare pas cu pas a resurselor pentru dezvoltarea economică națională. Prima etapă se caracterizează prin ponderea mare a materiilor prime în produsul de export, care conduce la extinderea veniturilor în baza exporturilor, sporște bunurile de consum și investițiile; la etapa a doua are loc creșterea investițiilor în producție, destinate consumului intern

metodelor de diplomație economică sunt relevante nu numai pentru structurile și serviciile pur diplomatice. Scopurile, obiectivele și instrumentele diplomației economice sunt importante pentru toate părțile interesate, funcționarii politicii economice de diverse aspecte și direcții.

Experiența mai multor țări poate fi urmărită ca metodologie a realizării diplomației economice, ea se intersectează în cel mai

strâns mod cu noțiunea intereselor naționale în dimensiunile lor multilaterale.

În plus, fiecare funcționar de stat sau participant la relațiile economice internaționale

va fi capabil de a proteja propriile interese naționale doar în cazul obținerii unor abilități și cunoștințe diplomatice și economice.

BIBLIOGRAFIE

1. Auswärtiges Amt. Aussenwirtschafsforderung der Bundesregierung [<http://www.auswaertiges-amt/>], 18.07.2000.
2. Diplomația SUA. Planul Marshall și doctrina Truman despre strategie. În: Revista bielorună de drept internațional și relații internaționale, 2003, nr. 4 [http://www.evolutio.info/index.php?option=com_content&task=view&id=908&Itemid=215].
3. Gottfried Haberler. Theory of International Trade, 1936.
4. Guy Carron de La Carrière. La diplomatie economique. Le diplomate et le marché. București: Economica, 2003, 224 p.; Kissinger H. Diplomația. București: 1998; Lungu M.-D. Rolul organizațiilor internaționale în soluționarea pașnică a diferendelor internaționale. București: Universul Juridic, 2010, p. 27.
5. Șerban Radu. Diplomație economică europeană. București: 2009.
6. Баранай П., Филини Н. Современная экономическая дипломатия. [<http://www.proza.ru/2010/10/30/706>].
7. Дегтерев Денис. Экономическая дипломатия: экономика, политика, право. М.: МГИМО, 2010.
8. Дегтерев Д. Экономическая дипломатия зарубежных государств в Западной Африке: диссертация на соискание степени кандидата экономических наук. М.: Моск. гос. ин-т междунар. отношений, 2008, 189 с.: 61 09-8/510.
9. Дегтерев Д. А., Мусаев Д. У. Дипломат, а также «экономист, коммивояжер, рекламный агент». В: «Международная жизнь», 2009, №2-3, с. 84-95.
10. Зонова Т. В. Экономическая дипломатия. В: «Внеэкономические связи», март 2006, №1, с. 14-16.
11. Магеррамов А., Рустамбеков Г. Экономическая дипломатия как инструмент реализации национальных интересов. [http://www.ca-c.org/c-g/2011/journal_rus/c-g-1-2/06.shtml].
12. Национальная экономика / Под ред. проф. П. В. Савченко. М: «Экономистъ», 2005, с. 112.
13. Осипов Ю. М. Философия хозяйства как достояние размышляющего человечества. В: «Философия хозяйства», альманах центра общественных наук и экономического факультета МГУ, 2008, № 4, с. 21.

Prezentat: 29 septembrie 2014.

E-mail: agribincea@mail.ru